

Các điều kiện phát triển sản phẩm du lịch đặc thù của điểm đến du lịch Mù Cang Chải, tỉnh Yên Bái

NGUYỄN THỊ QUỲNH HƯƠNG*
NGUYỄN THỊ LAN ANH**

Mù Cang Chải là điểm đến du lịch trọng điểm của tỉnh Yên Bái và có tầm ảnh hưởng ở khu vực Tây Bắc. Mù Cang Chải có nhiều tiềm năng, điều kiện và thế mạnh nổi trội để phát triển sản phẩm du lịch đặc thù. Theo đó, bài viết tập trung phân tích các điều kiện phát triển sản phẩm du lịch đặc thù của điểm đến du lịch Mù Cang Chải; qua đó, đề xuất một số giải pháp, kiến nghị để phát huy một cách hiệu quả hơn nữa các điều kiện phát triển sản phẩm du lịch đặc thù của Mù Cang Chải; góp phần đẩy mạnh phát triển du lịch của Yên Bái trong thời gian tới.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN SẢN PHẨM DU LỊCH ĐẶC THÙ TẠI HUYỆN MÙ CANG CHẢI, TỈNH YÊN BÁI THỜI GIAN QUA

Kết quả đạt được

Ngày 20/12/2018, UBND tỉnh Yên Bái ban hành Quyết định số 2735/QĐ-UBND về việc phê duyệt Đề án phát triển sản phẩm du lịch đặc thù miền Tây Yên Bái đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030, trong đó có đề ra giải pháp là: "Tập trung xây dựng hệ thống sản phẩm du lịch đặc thù và chất lượng cao thành các sản phẩm có thương hiệu quốc gia được bạn bè quốc tế biết đến trên cơ sở phát huy giá trị tài nguyên du lịch độc đáo, đặc sắc, có thế mạnh nổi trội theo thứ tự ưu tiên: du lịch thể thao mạo hiểm, du lịch sinh thái, du lịch khám phá bản sắc văn hóa tộc người, hướng tới thu hút khách chi trả cao và lưu trú dài. Ưu tiên phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù ở huyện Mù Cang Chải và Trạm Tấu để tạo thành các cụm liên kết phát triển mạnh về du lịch. Xây dựng và phát hành nhãn "Sản phẩm du lịch miền Tây...". Đây là tiền đề thuận lợi để Mù Cang Chải tập trung, đẩy mạnh việc phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù.

Để tiến tới mục tiêu đó, cần có những điều kiện cụ thể như: (1) Tài nguyên du lịch đặc thù; (2) Cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch; (3) Cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch đặc thù; (4) Nguồn nhân lực phục vụ du lịch đặc thù; (5) Chính sách phát triển sản phẩm du lịch đặc thù; (6) Các nguồn khách chính; (7) Lượng khách du lịch; (8) Nhu cầu du lịch của khách du lịch đối với sản phẩm du lịch đặc thù; (9) Khả năng chi trả của khách du lịch. Cụ thể như sau:

Tài nguyên du lịch đặc thù

Xét với tài nguyên du lịch tự nhiên của huyện Mù

Cang Chải. Tài nguyên du lịch tự nhiên của Huyện rất phong phú và đa dạng, trong đó, nổi bật nhất là cảnh quan thiên nhiên kỳ vĩ của ruộng bậc thang Mù Cang Chải, màu xanh bạt ngàn núi rừng với những giá trị nguyên sơ của rừng nguyên sinh, cùng nhiều loài động vật, thực vật quý hiếm. Một số điểm tài nguyên chính đó là: Di tích Quốc gia đặc biệt Danh lam thắng cảnh Ruộng bậc thang Mù Cang Chải, đèo Khau Phạ, thung lũng Nậm Khắt, thung lũng Tà Cua Y, đỉnh Púng Luông, đỉnh Lũng Cúng, núi Tháp trời, bãi đá cổ Lao Chải, hệ thống hang động tự nhiên bản Pú Cang, rừng trúc xã Mỏ Dề... Những điểm tài nguyên tự nhiên này đều là những tiềm năng du lịch tự nhiên thu hút nhiều khách du lịch đến thăm quan. Mặt khác, với tài nguyên du lịch văn hóa của huyện Mù Cang Chải. Mù Cang Chải là một vùng đất có lịch sử lâu đời gắn với lịch sử phát triển của các dân tộc Mông, Thái. Một số tài nguyên văn hóa chính tại Mù Cang Chải: Di tích lịch sử nơi thành lập đội du kích Khau Phạ, lễ hội của người Mông, người Thái (lễ hội Gầu Tào, hội Lồng tồng, lễ cầu mưa, lễ mừng cơm mới, lễ Dù tấu), múa khèn Mông, múa then, hát then, nhảy sạp, múa quạt của người Thái... Bên cạnh những tài nguyên du lịch lịch sử, văn hóa nói trên, các dân tộc trên địa bàn Mù Cang Chải còn gìn giữ được nhiều và

* TS., ** SV., Khoa Khách sạn - Du lịch, Trường Đại học Thương mại

thường xuyên tổ chức các môn thể thao dân tộc, các trò chơi dân gian thu hút được đông đảo người dân và du khách tham gia như: kéo co, đẩy gậy, bắn nỏ, đánh quay, tầu tí, đi cà kheo, ném còn, tó mắc lẹ, đánh yến...

Cơ sở hạ tầng phục vụ du lịch

Trong những năm qua, đặc biệt trong giai đoạn 2016-2020, hệ thống đường giao thông đã được huyện Mù Cang Chải hết sức quan tâm đầu tư, phát triển. Hiện nay, hầu hết đường đến thôn bản đã được bê tông hóa và đi lại được bằng các phương tiện ô tô, xe máy. Tuy nhiên, hiện nay trên địa bàn huyện vẫn còn nhiều tuyến đường từ xã về bản, đường trục bản đường ngõ xóm chưa được kiên cố bê tông, đi lại rất khó khăn vào mùa mưa. Về hạ tầng cung cấp điện, theo UBND tỉnh Yên Bái, đến đầu năm 2020, có 100% số xã với 75/98 thôn bản, tổ dân phố được sử dụng điện lưới quốc gia, 80% hộ dân trong huyện được sử dụng điện lưới quốc gia. Tuy nhiên, vẫn còn 23 bản với 2.673 hộ chưa được sử dụng điện lưới. Về hệ thống cấp nước, thị trấn Mù Cang Chải có 01 công trình cấp nước sạch phục vụ nhu cầu sinh hoạt cho 653/743 hộ gia đình, với tỷ lệ dân số thành thị được cung cấp nước sạch năm 2020 ước đạt 88%, tỷ lệ dân cư nông thôn đạt 96%. Về mạng lưới viễn thông, mạng viễn thông và internet được phủ sóng đến 14/14 xã, thị trấn trên toàn Huyện, tạo nhiều điều kiện thuận lợi cho người dân địa phương.

Cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch đặc thù

Số lượng các cơ sở lưu trú khu vực Mù Cang Chải còn rất ít và chủ yếu tập trung tại thị trấn huyện lỵ, chất lượng phục vụ còn thấp. Theo UBND tỉnh Yên Bái (2021), tính đến năm 2020, trên địa bàn toàn Huyện đã có 724 hộ kinh doanh thương mại, dịch vụ, tăng 244 cơ sở so với năm 2015, trong đó có 103 nhà nghỉ, homestay (tăng 44 cơ sở so với năm 2015), 71 nhà hàng cung cấp dịch vụ ăn uống, đáp ứng nhu cầu phục vụ trên 2.700 lượt khách/ngày. Bên cạnh đó, các cơ sở phục vụ ăn uống, cơ sở vui chơi giải trí cũng từng bước phát triển. Nhìn chung, các cơ sở vật chất kỹ thuật phục vụ du lịch đặc thù chất lượng còn thấp, chưa có cơ sở lưu trú cao cấp; cơ sở ăn uống hiện nay còn nhỏ lẻ, chưa đủ khả năng phục vụ cho lượng lớn du khách; các dịch vụ vui chơi giải trí còn thiếu thốn, tẻ nhạt, chưa tạo sức hấp dẫn cho khách du lịch.

Nguồn nhân lực phục vụ du lịch đặc thù

Theo UBND tỉnh Yên Bái (2021), đến hết năm 2020, Mù Cang Chải có khoảng 2.200 lao động ngành du lịch, trong đó, nhân lực trực tiếp có khoảng 630 người (có 44 lao động có trình độ, chiếm 7%; 88 lao động đã được bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch, chiếm khoảng 14,7%) còn lại là nhân lực gián tiếp; tỷ lệ lao động trực tiếp và gián tiếp có trình độ ngoại ngữ rất thấp (chỉ khoảng 0,5%). Nhân lực trực tiếp tham gia làm du lịch còn thiếu kinh nghiệm, thiếu kiến thức và kỹ năng, nghiệp vụ du lịch. Đối với bộ phận nhân lực du lịch gián tiếp, việc cung cấp các sản phẩm phục vụ du lịch vẫn chủ yếu mang tính tự phát, thụ động.

Chính sách phát triển sản phẩm du lịch đặc thù

Trong thời gian qua, đặc biệt là giai đoạn 2016-2020, Mù Cang Chải đã thực hiện các quy hoạch, đề án liên quan đến du lịch huyện Mù Cang Chải như Điều chỉnh quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Yên Bái giai đoạn 2010-2020, định hướng đến 2025; Đề án phát triển sản phẩm du lịch đặc thù miền Tây Yên Bái đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030. Bên cạnh đó, huyện cũng tăng cường các dự án đầu tư liên quan đến du lịch, điển hình là: thực hiện quy hoạch tập trung đầu tư phát triển cơ sở hạ tầng, tôn tạo quần thể danh thắng ruộng bậc thang, khu du lịch đèo Khau Phạ, khu vực Thị trấn; chỉ đạo trồng đào rừng, mận rừng, hoa ban, phong lá đỏ gắn với phát triển du lịch huyện Mù Cang Chải; Xây dựng bức Phù điêu "Nơi thành lập Đội du kích Khau Phạ", Xây dựng Nhà trưng bày - Trình diễn bán các sản phẩm thủ dệt Thổ cẩm tại xã Chế Cu Nha...

Các nguồn khách chính

Theo UBND tỉnh Yên Bái (2021), thị trường khách nội địa chiếm trên 80% tổng lượng khách đến Mù Cang Chải trong giai đoạn 2016-2020. Nguồn cung cấp khách chủ yếu từ các đô thị trong vùng Đồng bằng sông Hồng, vùng Trung du và miền núi Bắc Bộ, một số ít từ đô thị miền Trung, miền Nam. Mục đích chủ yếu là tham quan danh lam thắng cảnh ruộng bậc thang Mù Cang Chải; trải nghiệm giá trị văn hóa cộng đồng tại bản Thái Kim Nội, bản Hua Khắt; du lịch mạo hiểm dù lượn Khau Phạ.

Lượng khách du lịch

Lượng khách du lịch đến Mù Cang Chải còn khá khiêm tốn và mới chỉ tăng lên trong vài năm trở lại đây. Theo UBND tỉnh Yên Bái (2021), giai đoạn 2016-2019, lượng khách du lịch tăng nhanh, cụ thể: năm 2016, Huyện đón 110 nghìn lượt khách, năm 2017 với 60 nghìn lượt khách và năm 2018 là 90 nghìn lượt khách. Năm 2020, do ảnh hưởng của dịch Covid-19, lượng khách du lịch giảm mạnh, đặc biệt là khách quốc tế, theo đó, năm 2020, Mù Cang Chải đón khoảng 167 nghìn lượt khách, trong đó, khách nội địa chiếm trên 80% tổng lượt khách, chiếm khoảng 22% so với tổng lượt khách du lịch của tỉnh Yên Bái.

Nhu cầu du lịch của khách du lịch đối với sản phẩm du lịch đặc thù

Nhu cầu và sở thích của khách du lịch là cơ sở để cung cấp các sản phẩm du lịch đặc thù. Chính vì vậy, Huyện đang ngày càng nỗ lực nhằm thỏa mãn tối đa nhu

câu cửa khách du lịch. Đây cũng chính là cơ sở để tăng doanh thu và phát triển du lịch tại điểm đến. Kết quả khảo sát 303 khách du lịch nội địa với điều kiện đã đến du lịch và trải nghiệm sản phẩm du lịch tại điểm đến Mù Cang Chải, Yên Bái từ tháng 11/2021 đến tháng 01/2022 cho thấy, khách du lịch đến với điểm đến Mù Cang Chải, Yên Bái thường có các nhu cầu sau: tham quan, nghỉ ngơi giải trí, trải nghiệm thể thao mạo hiểm, thăm thân, kinh doanh công tác, tôn giáo, tâm linh.

Khả năng chi trả của khách du lịch

Việt Nam nói chung và Mù Cang Chải nói riêng được đánh giá là một trong những địa điểm du lịch rẻ nhất thế giới. Đối với khách nội địa có lưu trú, ngoài các mục đích du lịch, như: tham quan, trải nghiệm và nghỉ dưỡng, thì mục đích thăm hỏi, sức khỏe và công việc, nghề nghiệp cũng chiếm tỷ lệ lớn. Theo Phòng Văn hóa - Thể thao huyện Mù Cang Chải (2021), mức chi tiêu bình quân của khách nội địa có lưu trú đến Mù Cang Chải, Yên Bái năm 2020 là 1.000.000 đồng/ngày và của khách nội địa không lưu trú là 300.000 đồng/ngày. Sự chênh lệch này đến từ việc khách du lịch nội địa có lưu trú khi đến Mù Cang Chải với các mục đích như thăm thân hay công tác thường tiêu tiền ít hơn vào các hoạt động như giải trí, nghỉ dưỡng... và thường không phải chi trả cho các vấn đề về ăn, ở.

Một số khó khăn, thách thức

Các điều kiện phát triển sản phẩm du lịch đặc thù theo hướng bền vững của Mù Cang Chải trong giai đoạn vừa qua có nhiều cải thiện theo hướng tích cực, nhưng chưa đồng đều ở tất cả các xã, các điểm tài nguyên du lịch đặc thù; một số điều kiện chưa thực sự tạo thuận lợi cao cho phát triển sản phẩm du lịch đặc thù của Huyện. Cụ thể là:

Thứ nhất, tài nguyên du lịch đặc thù. Có những tài nguyên du lịch đặc thù nổi bật, có ý nghĩa quốc gia, vùng nhưng lại tập trung với mật độ dày ở một số địa điểm du lịch của Huyện, như: thị trấn Mù Cang Chải, xã La Pán Tẩn, xã Cao Pha, xã Mỏ Dề. Điều này khiến cho việc khai thác phát triển sản phẩm du lịch đặc thù gặp khó khăn bởi nguy cơ vượt quá sức chứa vào mùa cao điểm.

Thứ hai, cơ sở hạ tầng du lịch. Mặc dù đã được quan tâm, đầu tư, phát triển, hiện nay trên địa bàn Huyện vẫn còn nhiều tuyến đường từ xã về bản, đường trục bản đường ngõ xóm chưa được kiên cố bê tông, đi lại rất khó khăn vào mùa mưa. Về hệ thống cấp điện, nước thì có tới 23 bản với 2.673 hộ chưa được sử dụng điện lưới (tính đến đầu năm 2020), tỷ lệ dân số thành thị được cung cấp nước sạch năm 2020 ước chỉ đạt 88% (UBND tỉnh Yên Bái, 2021).

Thứ ba, cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch. Cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch tại Huyện chất lượng còn thấp và chưa có tính thẩm mỹ cao. Số lượng các cơ sở lưu trú khu vực Mù Cang Chải còn rất ít và chủ yếu tập trung tại thị trấn Huyện lỵ, chưa có cơ sở lưu trú cao cấp, chất lượng cao phục vụ khách cao cấp. Các cơ sở ăn uống hiện nay còn nhỏ lẻ, chưa đủ khả năng phục vụ cho lượng lớn du khách. Dịch vụ giải trí trên địa bàn Huyện hiện nay còn nhiều thiếu thốn, mới chỉ có vài

quán cafe và karaoke, chưa có dự án đầu tư nào vào các lĩnh vực này.

Thứ tư, nguồn nhân lực phục vụ du lịch đặc thù. Nguồn nhân lực tại địa phương còn thiếu và yếu. Tỷ lệ lao động trực tiếp và gián tiếp có trình độ ngoại ngữ rất thấp (chỉ khoảng 0,5%) (Phòng Văn hóa - Thể thao huyện Mù Cang Chải, 2022). Nhân lực du lịch trực tiếp còn thiếu kinh nghiệm, thiếu kiến thức và kỹ năng, nghiệp vụ du lịch. Nhân lực du lịch gián tiếp cung cấp các sản phẩm phục vụ du lịch vẫn chủ yếu mang tính tự phát, thụ động.

Thứ năm, chính sách phát triển sản phẩm du lịch đặc thù. Chính sách khuyến khích và hỗ trợ người dân tham gia bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa truyền thống còn thiếu và yếu về vật chất, chính sách hỗ trợ doanh nghiệp chưa có nhiều khác biệt hấp dẫn; chính sách liên kết, hợp tác phát triển sản phẩm du lịch còn rất hạn chế.

Thứ sáu, lượng khách du lịch. Lượng khách du lịch đến Mù Cang Chải còn khá khiêm tốn và mới chỉ tăng lên trong vài năm trở lại đây. Tuy nhiên, do ảnh hưởng của dịch Covid-19, lượng khách du lịch giảm mạnh, đặc biệt là khách quốc tế. Tính thời vụ của du lịch Huyện còn thể hiện rõ nét.

MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ

Một là, đẩy mạnh công tác điều tra, đánh giá, nghiên cứu thị trường. Đẩy mạnh công tác điều tra, đánh giá, nghiên cứu thị trường để bổ sung và phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù mang bản sắc riêng, có sức cạnh tranh cao. Tiến hành điều tra, đánh giá tổng thể về hiện trạng của sản phẩm du lịch Mù Cang Chải (chất lượng, số lượng, khả năng đáp ứng nhu cầu, thị hiếu của khách), những tiềm năng hình thành sản phẩm còn chưa được khai thác. Từ đó, xây dựng kế hoạch cụ thể phát triển các sản phẩm du lịch đặc trưng của Mù Cang Chải trên cơ sở định hướng phát triển sản phẩm du lịch đặc trưng đã được xác định, đồng thời đa dạng hoá, cân đối chi phí sản phẩm đáp ứng yêu cầu ngày càng đa dạng, phong phú của khách du lịch. Đây cũng chính là tiền đề để tiếp cận nhiều hơn tới các nguồn khách chính, đặc biệt là du khách quốc tế.

Hai là, tăng cường các chính sách phát triển sản phẩm du lịch đặc thù. Mù Cang Chải cần tập trung, tăng cường

chính sách khuyến khích và hỗ trợ người dân tham gia bảo tồn và phát huy giá trị di sản, văn hóa truyền thống địa phương; tăng cường chính sách hỗ trợ cộng đồng, tạo việc làm cho người dân địa phương; tăng cường chính sách thu hút các dự án đầu tư du lịch...

Ba là, duy trì và thúc đẩy các công tác tuyên truyền, quảng bá, xúc tiến du lịch. Duy trì và thúc đẩy các công tác tuyên truyền, quảng bá, xúc tiến du lịch thông qua việc bổ sung hình ảnh, slogan quảng cáo du lịch trên các nhãn hàng sản phẩm của Mù Cang Chải, tạo ấn tượng cho người tiêu dùng. Bên cạnh đó, cần duy trì tham gia các hội chợ, hội nghị về du lịch cấp quốc gia... Ngoài ra, quảng bá, tuyên truyền du lịch Mù Cang Chải trên các phương tiện thông tin đại chúng, website; tăng cường liên kết với các huyện miền Tây của Tỉnh, như: Văn Chấn, Trạm Tấu, thị xã Nghĩa Lộ và các huyện lân cận. Từ đó, đưa hình ảnh Mù Cang Chải đến gần hơn với du khách, kích thích nhu cầu du lịch giúp gia tăng lượng khách tới Mù Cang Chải.

Bốn là, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực phục vụ du lịch đặc thù. Huyện cần có các chính sách hiệu quả hơn để hoàn thiện đội ngũ nhân lực quản lý nhà nước về du lịch các cấp. Trước hết, việc tuyển dụng nhân lực du lịch quản lý cần phải đảm bảo đúng chuyên môn, có trình độ, có kỹ năng... để thực sự đủ năng lực hoạch định phát triển sản phẩm du lịch đặc thù cho địa phương. Bên cạnh đó, Sở Du lịch tỉnh Yên Bái cũng cần thường xuyên tập huấn, bồi dưỡng đào tạo kiến thức về du lịch, kiến thức xây dựng và phát triển sản phẩm du lịch... cho đội ngũ nhân lực. Đối với đội ngũ nhân lực trực tiếp tại các cơ sở kinh doanh du lịch, ngoài việc các cơ sở kinh doanh du lịch phải chủ động đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ nhân lực của mình, huyện cần tích cực hơn nữa trong

hoàn thiện chính sách hỗ trợ đào tạo, bồi dưỡng nhân lực kinh doanh du lịch. Riêng đối với các hộ dân tham gia làm du lịch cộng đồng cần được quan tâm hỗ trợ thiết thực thông qua các chương trình đào tạo phù hợp.

Năm là, đầu tư và thu hút đầu tư cơ sở hạ tầng du lịch và cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch. Việc đầu tư và thu hút đầu tư cần đồng bộ, tập trung, hạn chế dàn trải cả về hạ tầng và cơ sở vật chất kỹ thuật du lịch. Cần chú trọng đầu tư và thu hút đầu tư xây dựng các tuyến giao thông kết nối giữa các tuyến du lịch trong và ngoài Huyện, thuận lợi đến các điểm du lịch trọng điểm của địa phương. Ngoài ra, để hỗ trợ phát triển sản phẩm du lịch đặc thù có ý nghĩa phục vụ khách du lịch quốc tế và khách du lịch khắp cả nước, mỗi xã đều cần phải có hệ thống ăn nghỉ cao cấp đáp ứng tốt nhu cầu của khách. Đẩy mạnh đầu tư hoàn thiện cơ sở hạ tầng kỹ thuật phục vụ cho phát triển du lịch, như: bãi đỗ xe, đường giao thông, điểm ngắm cảnh, khu dịch vụ... tại các khu, điểm du lịch trọng điểm của Huyện. Đầu tư nâng cấp, xây dựng mới cơ sở hạ tầng dịch vụ phục vụ khách du lịch, như: y tế, ngân hàng, trung tâm thông tin du lịch, điểm dừng chân, điểm truy cập internet... Tuy nhiên, việc thu hút đầu tư cũng cần tuân thủ nghiêm ngặt quan điểm chỉ phê duyệt các nhà đầu tư có các dự án đầu tư đảm bảo các thông số kỹ thuật về môi trường, không gây tác hại đến hệ động vật sinh thái, phá vỡ cảnh quan, hay gây ô nhiễm môi trường...

Sáu là, bổ sung và nâng cao chất lượng sản phẩm du lịch đặc thù. Để bổ sung và nâng cao những sản phẩm du lịch đặc sắc mang bản sắc riêng, có sức cạnh tranh cao, Mù Cang Chải cần: Xây dựng sản phẩm du lịch đặc sắc tiêu biểu của huyện “Khám phá danh thắng quốc gia đặc biệt Ruộng bậc thang Mù Cang Chải, cảnh quan thiên nhiên và gắn với phát triển du lịch mạo hiểm, tìm hiểu bản sắc văn hóa dân tộc (người Mông...)”; Tập trung phát triển các sản phẩm du lịch có tiềm năng, thế mạnh để phát triển thành các sản phẩm du lịch chủ đạo của Mù Cang Chải (du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng; du lịch lễ hội; du lịch cộng đồng; du lịch thể thao, khám phá, mạo hiểm); Khai thác, phát triển sản phẩm du lịch bổ trợ khác; Phát triển sản phẩm du lịch mới (du lịch sinh thái, nông nghiệp; du lịch nghiên cứu khoa học, khám phá thiên nhiên; du lịch sinh thái nông nghiệp và nông thôn; du lịch OCOP; du lịch an toàn thời kỳ dịch Covid-19...). □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Thủ tướng Chính phủ (2011). *Quyết định số 2473/QĐ-TTg, ngày 30/12/2011 phê duyệt Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến 2020 tầm nhìn 2030*
2. UBND tỉnh Yên Bái (2018). *Quyết định số 2735/QĐ-UBND, ngày 20/12/2018 về việc phê duyệt đề án phát triển sản phẩm du lịch đặc thù miền Tây Yên Bái đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030*
3. UBND tỉnh Yên Bái (2021). *Quyết định số 1858/QĐ-UBND, 30/08/2021 ban hành Đề án xây dựng huyện Mù Cang Chải trở thành huyện du lịch giai đoạn 2021-2025*
4. Phòng Văn hóa - Thể thao huyện Mù Cang Chải (2021). *Báo cáo tổng kết về phát triển du lịch huyện Mù Cang Chải trong Đề án xây dựng huyện Mù Cang Chải trở thành huyện du lịch giai đoạn 2021-2025*